

Warszawa, 25.01.2020

Stanowisko w sprawie możliwości świadczenia pracy w RP przez cudzoziemców posiadających wizy humanitarne oraz znajdujących się w trakcie postępowania o udzielenie im ochrony międzynarodowej

W związku z ostatnimi zmianami w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, dotyczącymi przyznania dostępu do rynku pracy osobom przebywającym na wizach humanitarnych w RP, powstaje konieczność udzielenia informacji o dopuszczalności świadczenia pracy przez cudzoziemców z państw trzecich (w tym z Białorusi) posiadających ważne wizy humanitarne i jednocześnie znajdujących się w trakcie postępowania o udzielenie im ochrony międzynarodowej.

Umożliwienie cudzoziemcom z państw trzecich wykonywania pracy na terytorium RP bez zezwolenia na pracę ze względu na posiadanie ważnej wizy humanitarnej zostało wprowadzone w dniu 01.12.2020 r. poprzez nowelizację art. 87 ust. 1 pkt. 12 lit. a) ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.; dalej ustawa o promocji) oraz §1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 20 listopada 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz.U. z 2020 r. poz. 2081). W wyniku nowelizacji w/w aktów normatywnych, **wiza humanitarna dla obywateli państw trzecich stanowi zarówno dokument legalizujący pobyt cudzoziemca na terytorium RP, jak też dokument umożliwiający dostęp do rynku pracy.**

Obecnie spora część cudzoziemców przebywających na terytorium RP na podstawie wiz humanitarnych ze względu na stosowanie wobec nich represji na terytorium Białorusi i brak możliwości powrotu do kraju zamieszkania decyduje się na złożenie wniosku o ochronę międzynarodową na podstawie art. 24 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.; dalej jako ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony). Powstaje zatem pytanie o możliwość wykonywania pracy przez tę grupę cudzoziemców, którzy złożyli wniosek o ochronę międzynarodową oraz posiadają wizę humanitarną w paszporcie, który na czas postępowania jest przechowywany w depozycie Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców przez okres całego postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z wymogiem przewidzianym w art. 31 ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony.

Autor: Anna Matsiyeuskaya.

Dokument powstał przy współpracy z grupą aktywistów «Partyzanka» z Warszawy

Regulacja zawarta w art. 35 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony przewiduje wyjątkową ścieżkę dostępu do rynku pracy dla osób będących w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej. Przewiduje ona możliwość uzyskania dostępu do rynku pracy dla cudzoziemców, których sprawa nie została rozpatrzona w terminie 6 miesięcy i przekroczenie terminu nie nastąpiło z winy wnioskodawcy. Wobec zawartego w art. 35 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony odesłania w sprawie stosowania zasad i trybu określonego w ustawie o promocji zatrudnienia w odniesieniu do decyzji zezwalającej na wykonywanie pracy wydawanej przez Szefa Urzędu do spraw cudzoziemców należy stwierdzić, iż procedura ta konstrukcyjnie stanowi odpowiednik zasadniczego postępowania dotyczącego uzyskania zezwolenia o pracę w odniesieniu do migrantów spoza UE. *Ratio legis* tego przepisu polega na umożliwieniu dostępu do rynku pracy osobom będącym w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej i nie mającym możliwości innego dostępu do rynku pracy.

W ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony **ustawodawca nie ustanowił generalnego zakazu dostępu do rynku pracy przez cudzoziemców będących w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej** (art. 35 ustawy przewiduje wyłącznie alternatywny dostęp do rynku pracy dla cudzoziemców niemających takiego dostępu z innego tytułu, nie jest to również regulacja o charakterze wyczerpującym, a zatem nie jest jedyną możliwością dostępu do rynku pracy). Tym samym dla cudzoziemców będących w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej jest możliwy dostęp do rynku pracy na podstawie innych tytułów poza zezwoleniem Szefa Urzędu do spraw cudzoziemców, o którym mowa w art. 35 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony.

Prowadzi to do wniosku, iż **cudzoziemiec, będący w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej może wykonywać pracę także w sytuacji zwolnienia go z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę na podstawie przepisów szczególnych**. Przykładowo, taki cudzoziemiec może być zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę ze względu na posiadanie:

- **Karty Polaka** (art. 87 ust. 2 pkt. 6 ustawy o promocji zwalnia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę);
- statusu osoby będącej **absolwentem polskiej szkoły ponadgimnazjalnej, studentem bądź absolwentem studiów stacjonarnych lub studiów doktoranckich w RP** (§1 pkt. 10 i 15 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2273 z późn.

zm., dalej jako Rozporządzenie MPPiS z dnia 21 kwietnia 2015 r., w zw. z art. 90 ust. 4 ustawy o promocji);

- statusu osoby posiadającej **wizę humanitarną** lub wizę z adnotacją „**Poland. Business Harbour**” (§1 pkt. 22 i 23 Rozporządzenia MPPiS z dnia 21 kwietnia 2015 r. w zw. z art. 90 ust. 4 ustawy o promocji).

W sytuacji ustawowego zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, cudzoziemiec ubiegający się o ochronę międzynarodową **może wykonywać pracę na terytorium RP również od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej** ze względu na brak podstaw do zastosowania art. 35 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony i zawartego w nim ograniczenia w postaci upływu 6-miesięcznego terminu od dnia złożenia wniosku o ochronę międzynarodową. W przypadku statusu o charakterze tymczasowym (np. posiadania wizy, której okres ważności jest ograniczony), prawo do wykonywania pracy przysługuje do ostatniego dnia posiadania statusu umożliwiającego wykonywanie pracy na terytorium RP bez zezwolenia na pracę. W ten sposób przepisy prawa powszechnie obowiązującego (np. art. 87 ust. 2 pkt. 6 ustawy o promocji lub §1 Rozporządzenia MPPiS z dnia 21 kwietnia 2015 r. w zw. z art. 90 ust. 4 ustawy o promocji) mają charakter przepisów o charakterze *lex specialis* w stosunku do art. 35 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony.

Ponadto, należy podkreślić, iż wobec zmiany art. 33 ustawy o udzielaniu ochrony (ustawa z dn. 10 września 2015 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2015, poz. 1607) od dnia 13.11.2015 **wizy znajdujące się w paszporcie składanym przez cudzoziemca do depozytu Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców na czas postępowania o ochronę międzynarodową zgodnie z wymogiem przewidzianym w art. 31 ust. 1 ustawy o ochronie, nie ulegają unieważnieniu i pozostają ważne do ostatniego dnia ich terminu ważności** (zarówno w trakcie postępowania, jak też po zakończeniu postępowania, jeśli wiza nadal jest ważna po zakończeniu postępowania).

Cudzoziemiec posiadający wizę humanitarną w paszporcie znajdującym się w depozycie Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców, nie traci zatem dostępu do rynku pracy (a więc ma prawo do wykonywania pracy), może mieć jedynie problem legitymowania się wizą oraz paszportem wobec pracodawcy, jeśli cudzoziemiec nie rozpoczął świadczenia pracy przed wszczęciem postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej. Cudzoziemiec może natomiast na wniosek złożony do Szefa Urzędu do spraw cudzoziemców uzyskać **poświadczoną za zgodność z oryginałem kserokopię paszportu**, zgodnie z art. 73 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2020

r. poz. 256 z późn. zm.). Należy stwierdzić, że cudzoziemiec, który wnosi o wydanie mu uwierzytelnionej kserokopii paszportu celem przedłożenia jej pracodawcy, ma w tym ważny interes prawny, gdyż od uzyskania uwierzytelnionej kserokopii zależy możliwość zawarcia stosunku pracy.

Wykonywanie pracy przez cudzoziemca podlega również zakresowi art. 2 i 3 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2012 r. poz. 769 z późn. zm.), który nakłada na pracodawcę obowiązek przedstawienia ważnego dokumentu uprawniającego cudzoziemca do pobytu na terytorium RP i zrobienia kopii tego dokumentu. **W przypadku cudzoziemca, będącego w trakcie postępowania o udzielenie mu ochrony międzynarodowej, pracodawca powinien zażądać okazania mu:**

- a. **tyczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca** jako dokumentu, który zgodnie literalnym brzmieniem art. 55a ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, potwierdza tożsamość cudzoziemca i uprawnia go do pobytu na terytorium RP w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej aż do jego zakończenia, oraz
- b. **poświadczoną za zgodność z oryginałem kopii paszportu z wizą humanitarną** jako dowodu posiadania wizy humanitarnej zapewniającej dostęp do rynku pracy.

Warto również zaznaczyć, iż w związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną, ustawodawca wprowadził następujące rozwiązania tymczasowe mające wpływ na sytuację prawną cudzoziemców znajdujących się na terytorium RP:

a) tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca

Zgodnie z art. 55a ust. 2 pkt. 1) ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca jest ważne przez 90 dni. Natomiast w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, ważność tymczasowych zaświadczeń tożsamości cudzoziemca ulega przedłużeniu na podstawie art. 15z3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1842 z późn. zm; dalej jako ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach). Ważność dokumentu, którego termin ważności upłynął w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, **ulega automatycznemu wydłużeniu do 30. dnia następującego po dniu odwołania tego ze stanów, który będzie obowiązywał jako ostatni.**

Ponadto, rozwiązanie to przewiduje brak możliwości uzyskania kolejnego tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca w okresie stanu zagrożenia

epidemicznego lub stanu epidemii oraz w ciągu kolejnych 30 dni po ich ustaniu, zgodnie z art. 15^{z3} ust. 2 w/w ustawy. Tym samym cudzoziemiec może przebywać legalnie na podstawie tymczasowego zaświadczenia tożsamości cudzoziemca mimo przekroczenia daty wskazanej na zaświadczeniu oraz wykonywać pracę (pod warunkiem posiadania dostępu do rynku pracy).

b) wizy krajowe (typ “D”), w tym wizy humanitarne (cel: 21)

Automatycznemu przedłużeniu okresu ważności ulegają wszystkie wizy krajowe na podstawie art. 15 zd ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach. Jeśli termin ważności wizy krajowej upłynął w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, ulega on **automatycznemu wydłużeniu do 30. dnia następującego po dniu odwołania tego ze stanów, który będzie obowiązywał jako ostatni.**

Niniejsze rozwiązanie wydłuża nie tylko okres legalnego pobytu na terytorium RP, ale także okres dostępu do rynku pracy, jeśli termin ważności wizy upłynął w trakcie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii. Tym samym cudzoziemiec ma dostęp do rynku pracy także w okresie późniejszym niż data końcowa ważności wizy wskazana na naklejce wizowej, przez okres trwania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii.

autor: Anna Matsiyeuskaya

Warszawa, dn. 01.03.2021 r.

Dyrektor
Departament Prawa Migracyjnego
Urząd do Spraw Cudzoziemców

DPM.4101.47.2021/MB

Pani
Lizaveta Mickiewicz
Fundacja Okno Na Wschód

doręczenie za pośrednictwem
poczty elektronicznej na adres:
liza.mickiewicz@onw.org.pl

Szanowna Pani

W nawiązaniu do Pani zapytania skierowanego drogą elektroniczną do Urzędu do Spraw Cudzoziemców uprzejmie przedstawiam stanowisko Departamentu Prawa Migracyjnego Urzędu do Spraw Cudzoziemców:

Pani zapytanie dotyczy kwestii możliwości wykonywania pracy przez cudzoziemców (w tym w szczególności obywateli Republiki Białorusi), którzy są posiadaczami wiz wydanych w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.), tj. wiz w celu przyjazdu ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe, a jednocześnie ubiegają się o udzielenie ochrony międzynarodowej.

W pierwszej kolejności pragnę wyjaśnić, że dnia 1 grudnia 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 28 października 2020 r. o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2023). Ta ustawa nowelizująca w art. 3 dokonała zmiany brzmienia art. 87 ust. 1 pkt 12 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.). W stanie prawnym sprzed dnia 1 grudnia 2020 r. przepis ten wyłączał posiadaczy m. in. wizy wydanej w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23 ustawy o cudzoziemcach z katalogu cudzoziemców uprawnionych do wykonywania pracy z uwagi na posiadanie jednocześnie wizy oraz zezwolenia na pracę. Zmiana, jaka nastąpiła z dniem 1 grudnia 2020 r., polegała na usunięciu z tego przepisu odniesienia do art. 60 ust. 1 pkt 23 ustawy o cudzoziemcach. W konsekwencji, na mocy tej tylko zmiany (na poziomie ustawowym), posiadacze wiz wydanych w celu, o którym mowa w tym przepisie, mogą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykonywać pracę, jeżeli posiadają zezwolenie na pracę. To zaś powoduje, iż mogą jednocześnie korzystać z

przedmiotowych i podmiotowych zwolnień z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, jakie wynikają z poszczególnych przepisów prawa.

I z tym też łączy się następnie zagadnienie. Mianowicie, z dniem 1 grudnia 2020 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 20 listopada 2020 r. zmieniające rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz. U. poz. 2081). Rozporządzenie nowelizujące dokonało zmiany brzmienia rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz. U. z 2018 r. poz. 2273) poprzez dodanie do jego § 1 nowych punktów 21 – 26 ustanawiających nowe kategorie cudzoziemców, którzy z różnych względów są zwolnieni z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę. W nowym pkt 21 w § 1 nowelizowanego rozporządzenia znajdują się posiadacze wiz wydanych w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23 ustawy o cudzoziemcach. Tym samym sytuacja prawna posiadaczy tego rodzaju wiz (krajowych i Schengen) w odniesieniu do ich dostępu do polskiego rynku pracy na mocy obu jednoczesnych zmian przepisów prawa (ustawy i rozporządzenia) z dniem 1 grudnia 2020 r. zmieniła się diametralnie – od całkowitej niemożności do możliwości w warunkach ogólnego zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę.

Rozwiązanie to jest podyktowane chęcią wsparcia społeczeństwa białoruskiego, na które spadła fala represji po wyborach prezydenckich w Republice Białorusi w sierpniu 2020 r. Jednym ze środków wsparcia jest bowiem wydawanie przez polskie urzędy konsularne obywatelom tego państwa wiz w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23 ustawy o cudzoziemcach. Dlatego też kolejnym krokiem w tym procesie wsparcia było zapewnienie szerszych niż dotąd uprawnień posiadaczy tego typu wiz.

Idąc dalej należy wyjaśnić, że uprawnienia wynikające z posiadania wizy wydanej w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23 ustawy o cudzoziemcach nie zanikają wraz ze złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. W stanie prawnym do dnia 12 listopada 2015 r. obowiązywał art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 680 z późn. zm.), który przewidywał jako skutek wszczęcia postępowania w sprawie nadania statusu uchodźcy unieważnienie wizy krajowej wydanych wnioskodawcy i osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje (w imieniu której został złożony wniosek o nadanie statusu uchodźcy). Na mocy art. 1 pkt 10 ustawy z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1607) przepis art. 33 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uzyskał nowe brzmienie i nie przewiduje już takiego skutku wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej. Nie ma on swojego odpowiednika w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ani w innych ustawach stanowiących polskie prawo migracyjne. Stąd też złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w czasie, gdy cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy wydanej w

celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23 ustawy o cudzoziemcach nie powoduje, że cudzoziemiec traci po pierwsze wizę, a po drugie uprawnienia wynikające z tej wizy, jeżeli uprawnienia te nie kolidują z poszczególnymi przepisami ustanawiającymi obowiązki cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Obowiązek przekazania do depozytu Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców dokumentu podróży, przewidziany w art. 31 ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie przekreśla tego, że cudzoziemiec dalej posiada wizę. Jednocześnie uprawnienie w postaci ogólnego zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę wynikającego z posiadania takiej wizy, nie koliduje w warunkach trwającego postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej z innymi przepisami, w tym przepisami regulującymi dostęp cudzoziemców do rynku pracy. Tryb dostępu do rynku pracy, przewidziany w art. 35 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w oparciu o wydawane przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców zaświadczenie dotyczy bowiem cudzoziemców, którzy z innych tytułów przewidzianych w art. 87 ust. 1 i 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy nie mogą wywieść dla siebie dostępu do rynku pracy. Stąd Departament Prawa Migracyjnego Urzędu do Spraw Cudzoziemców wyraża przekonanie, że cudzoziemiec posiadający wcześniej wydaną wizę w celu, o którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 23 ustawy o cudzoziemcach, i ubiegający się o udzielenie ochrony międzynarodowej, może w dalszym ciągu korzystać ze zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę.

Z poważaniem

Michał Błęszyński
Dyrektor
Departament Prawa Migracyjnego
/podpisano elektronicznie/

jeżeli w niniejszej korespondencji podała Pani/Pan swoje dane osobowe to szczegółowe informacje dotyczące ich przetwarzania dostępne są na stronie administratora danych: www.udsc.gov.pl/rodo

if you provided your personal data in this correspondence, detailed information on their processing is available on the found on the personal data administrator's website: www.udsc.gov.pl/rodo